

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕

วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๓๐ น.

โดยใช้วิธีการประชุมทางไกล (Video Conference) ผ่านระบบ Cisco Webex Meetings

ผู้มาประชุม

๑. รองนายกรัฐมนตรี นายวิษณุ เครืองาม	ประธานกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงยุติธรรม นางพงษ์สวาท ภายอรุณสุทธิ	กรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงการคลัง นางชลิตา พันธุ์กระวี (ผู้แทน) ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายสมคิด จันทมฤก (ผู้แทน) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร	กรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นายเวทวงศ์ พ่วงทรัพย์ (ผู้แทน) รองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
๖. อัยการสูงสุด หม่อมหลวงศุภกิตต์ จรุงโรจน์ (ผู้แทน) เลขาธิการสถาบันนิติวัชร์	กรรมการ
๗. เจ้ากรมพระธรรมนูญ พลเอก เข็ดชัย อังศุสิงห์	กรรมการ
๘. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พลตำรวจตรี วิทยา เย็นจิตต์ (ผู้แทน) ผู้บังคับการกองคดีอาญา	กรรมการ
๙. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา นายนพดล เภรีฤกษ์ (ผู้แทน) รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายนิติไชย เกษมมงคล	กรรมการ

๑๑. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นายวิทยา นิตธีธรรม (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
๑๒. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
นายมานะ ศิริพิทยาวัฒน์ (ผู้แทน)
รองเลขานุการ ป.ป.ส.
๑๓. เลขานุการคณะรัฐมนตรี
นายนรุตม์ ธีัญวงษ์ (ผู้แทน)
รองเลขานุการคณะรัฐมนตรี
๑๔. เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง
นายภาณุวัตร ทองชาติ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
๑๕. เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม
นายวิญญู พิชัย (ผู้แทน)
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
๑๖. เลขานุการเนติบัณฑิตยสภา
นายชาติรี สุวรรณิน
๑๗. นายกสภาทนายความ
นายวีรศักดิ์ โชติวานิช
อุปนายกฝ่ายเทคโนโลยีและสารสนเทศ
๑๘. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว (ผู้แทน)
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางชุตติมา หาญเผชิญ (ผู้แทน)
รองเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
๒๐. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นายอภิชาติ รัตนราศรี (ผู้แทน)
ที่ปรึกษาสำนักงานงบประมาณ
๒๑. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ
๒๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต
๒๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม
ว่าที่พันตรี ดร.สมบัติ วงศ์กำแหง
๒๔. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
นายไพสิฐ พาณิชย์กุล (ผู้แทน)
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒๕. คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย รัตน์ชื่อสกุล
คณะบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เลขานุการ
พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ
๒๗. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ผู้ช่วยเลขานุการ
นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก

ผู้ไม่มาประชุม

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ตติตราชการ
๒. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางชัตติยา รัตนติลลิก สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒. นายนิทัศน์ แสงวัฒนะ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวปริยานุช จริงจิตร สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕. นางสาวจิตติยา พฤกษาเมธานันท์ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖. นางสาวทิมา ทองศรีจันทร์ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗. นางสาวสุดาพร สกุลดี สำนักงานกิจการยุติธรรม
๘. นางสาวศุภัสยา แก้วอ่อน สำนักงานกิจการยุติธรรม
๙. นางสาวนวิรัตน์ นาควิจิตร สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๐. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๑. นางสาวอุทัยกร กิ่งแก้ว สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๒. นางสาววรรณนที บรรณมาศ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๓. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๔. นายธนาศักดิ์ พรหมมานอก สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- ไม่มี -

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒...

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕
- ไม่มีแก้ไข-

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ความคืบหน้าการดำเนินงานตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (จำนวน ๑๐ เรื่อง)

ความคืบหน้าการดำเนินการตามมติ กพยช. ตั้งแต่มีมติการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔ มีจำนวน ๑๐ เรื่อง ดังนี้

๓.๑.๑ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ฝายเลขานุการจัดส่ง (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ ซึ่ง สศช. มีมติเห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔

๓.๑.๒ (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ฝายเลขานุการจัดส่ง (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ฉบับที่ ๔ ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (สศช.) ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์แล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีข้อสังเกตว่ายังมีส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเล็กน้อยก่อนนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๓.๑.๓ การพัฒนาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Master Data) ฝายเลขานุการอยู่ระหว่างจัดทำ (ร่าง) ข้อมูลหลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระบบ DXC จำนวน ๓ หมวด ๒๔ ชุด และแนวทางการใช้บัญชีข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ของข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปหรือข้อมูลสนับสนุน ข้อมูลการดำเนินคดี ข้อมูลการพิจารณาคดี ข้อมูลการบังคับโทษ/ลงโทษ ข้อมูลการช่วยเหลือเยียวยา และข้อมูลการติดตามส่งเคราะห์หลังปล่อย

๓.๑.๔ การขับเคลื่อนกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ไปสู่การปฏิบัติ ฝายเลขานุการนำเสนอร่างกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกรอบการวิจัยฯ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ในส่วนของแนวทางการขับเคลื่อนกรอบการวิจัยฯ ได้นำเสนอในวาระที่ ๔.๕

๓.๑.๕ การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๖ สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะเจ้าภาพหลักได้มีการส่งเสริมและสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับ SDG ๑๖ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ อาทิ คลิปวิดีโอสั้น สื่อในรูปแบบ Animation รายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี และการเข้าร่วมจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ SDG ๑๖ ในงาน “ก้าวพอดี ๒๕๖๕ พลิกโฉมประเทศไทย ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน” ที่จัดโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๕ กันยายน ๒๕๖๕ ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร รวมถึงแนวทางการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน

๓.๑.๖ ร่าง...

๓.๑.๖ ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... ตามที่ กพยช. ได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาตามกระบวนการเสนอร่างกฎหมาย

๓.๑.๗ การอำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรมด้วยมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา (ร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ....) ฝ่ายเลขานุการได้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ... ตามแนวทางการเสนอร่างกฎหมาย มาตรา ๗๗ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานกิจการยุติธรรม และระบบกลางทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พร้อมทั้งจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนรายการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และแนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรอง เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้มีหนังสือเสนอร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. .... ไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามกระบวนการเสนอร่างกฎหมาย

๓.๑.๘ การพัฒนาข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำไปสู่การพยากรณ์สถานการณ์อาชญากรรม ฝ่ายเลขานุการได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะจากโครงการพัฒนาการแสดงผลข้อมูลสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบ Data Visualization ไปต่อยอดในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมพื้นฐานและการป้องกันแก้ไข ตลอดจนการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการพยากรณ์สถานการณ์

๓.๑.๙ หลักสูตรอบรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัจจุบันได้มีการอนุญาตให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ นำหลักสูตรไปใช้ทั้งหมด ๒๗ หน่วยงาน ดำเนินการอบรมไปแล้ว ๑๑๒ รุ่น โดยมีผู้ผ่านการอบรม ๕,๓๙๐ คน นอกจากนี้ได้มีการจัดทำหลักสูตรอบรมเสริมทักษะผู้ไกล่เกลี่ย (สำหรับต่ออายุทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย) เพื่อทบทวนความรู้และเสริมทักษะการไกล่เกลี่ยก่อนต่ออายุการขึ้นทะเบียน ผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา และหลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านหนี้สินและการเงิน

๓.๑.๑๐ แผนการขับเคลื่อนข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัยด้านลดการกระทำผิดซ้ำสู่การปฏิบัติ มีผลการดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อน ดังนี้

(๑) *กรอบการวิจัยที่ ๑ - ๓* การศึกษาวิจัยต่อเนื่องในชุดโครงการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ปีที่ ๒ อยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยได้รับการพิจารณาจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติให้ขยายระยะเวลาดำเนินงานโครงการฯ ให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งได้มีการดำเนินการวิจัยแล้ว จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำความผิดปีที่ ๒ และอยู่ระหว่างกระบวนการประสานผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินกิจกรรมการวิจัยโครงการอื่น ๆ

(๒) *กรอบการวิจัยที่ ๔* การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย/กลไกการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้มีการแก้ไขและพัฒนากฎหมาย และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๕ (เพิ่มเกณฑ์อายุเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดอาญา) ซึ่งอยู่ระหว่างการสร้างการรับรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน รวมทั้งเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ และจะมีผลบังคับใช้ ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ในระหว่างกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อการบังคับใช้ และการพัฒนากฎหมายลำดับรอง

(๓) *กรอบการวิจัย...*

(๓) *กรอบการวิจัยที่ ๕* การผลักดันการดำเนินโครงการและการทดลองนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติในลักษณะแซนด์บ็อกซ์ (Sandbox) กำกับดูแลโดยคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม โดยสำนักงานส่งเสริมสามาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อยู่ระหว่างการขับเคลื่อนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินโครงการสร้างงานสร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมโดยส่งผู้ต้องขังที่เข้าเงื่อนไขทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ และมีการจัดทำหลักสูตรเพื่อฝึกอบรมผู้ที่จะเข้าร่วมการปฏิบัติงาน

มติที่ประชุม รับทราบความคืบหน้าการดำเนินงาน

๓.๒ ความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการ ระหว่างเดือนกรกฎาคม

๒๕๖๕ จนถึงปัจจุบัน

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ จำนวน ๕ คณะ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ จนถึงปัจจุบัน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. คณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม มีความคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๑ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ฝ่ายเลขานุการ ได้ดำเนินการเสนอ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๔ ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร่วมกันพิจารณาในคราวการประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ โดยมีมติเห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงาน (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ในระเบียบวาระที่ ๓.๓

๑.๒ ข้อเสนอแนะ มาตรการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาความล่าช้า
ในกระบวนการอายัดตัวผู้ต้องหา สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ไปประมวลผล และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อจำกัดต่าง ๆ พร้อมทั้งหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงปัญหาในชั้นผู้ต้องขัง และได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕ เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะ มาตรการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในกระบวนการอายัดตัวผู้ต้องหา และเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการดำเนินคดีล่าช้าอันเนื่องมาจากการอายัดตัว ทั้งนี้ ในคราวการประชุมคณะกรรมการประสานฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ฝ่ายเลขานุการได้มีการนำเสนอสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในกระบวนการอายัดตัวผู้ต้องหาของแต่ละหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และในบทบาทของผู้ต้องขัง ซึ่งที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการแบ่งแยก/จัดกลุ่มแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอายัดตัวผู้ต้องหาให้ชัดเจน ทั้งข้อเสนอแนะด้านกฎหมายและข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะประเด็นการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๒ (๑) และมาตรา ๑๗๒ พร้อมทั้งสรุปประเด็นเพื่อนำเข้าสู่การประชุม กพยช. รับทราบต่อไป ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอรายละเอียดในวาระที่ ๓.๘

๒. คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ มีความคืบหน้า การดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... สืบเนื่องจาก มติ ที่ประชุม กพยช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ตามกระบวนการเสนอร่างกฎหมาย

๒.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาด สืบเนื่องจาก มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ มอบหมายกรมบังคับคดีดำเนินการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงปัญหารายละเอียดของทรัพย์สิน ที่ขายทอดตลาดไม่ได้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมบังคับคดี และหัวหน้าโครงการสำรวจสั่งหาริมทรัพย์ค้างการขายทอดตลาดเพื่อพัฒนาระบบการบริหารสินทรัพย์ของกรม บังคับคดี ได้ประชุมเพื่อหารือในการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลจำนวน ๓ ครั้ง มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งประสานหารือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีความเห็นให้มีการไปจัดทำ โมเดลเพื่อแยกกลุ่มทรัพย์สินค้างที่มีปัญหา และเมื่อวันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้จัดประชุมหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาดครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกัน พิจารณาโดยมีมติเห็นชอบการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหา และได้ให้ข้อสังเกตว่า หากมีการนำข้อมูล ของทรัพย์สินค้างขายทอดตลาดในแต่ละพื้นที่มาลงในระบบ GIS และนำข้อมูลของผู้ที่มีความสนใจซื้อทรัพย์สิน หรือ ที่ดินมาประกอบการพิจารณา จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการจะนำเสนอ กพยช. เพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบในหลักการการแก้ไขปัญหาทรัพย์สินค้าง การขายทอดตลาด และจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาด ในระเบียบวาระที่ ๔.๖

๒.๓ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิด เกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ และจะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำกฎหมายลำดับรอง การสร้างการรับรู้ และการดำเนินการอื่น ๆ นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรม จะมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง ระหว่าง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาล ยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงยุติธรรม ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑๐ - ๐๙ (Auditorium) ชั้น ๑๐ อาคารที่ทำการกระทรวงยุติธรรม เพื่อเป็นของขวัญปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้กับประชาชน โดยการกำหนดให้มีมาตรการพิเศษในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และส่งเสริมความปลอดภัยให้กับสังคม

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม มีการดำเนินงานในเรื่อง กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕ ซึ่งประเด็นการขับเคลื่อนในกรอบการวิจัยฯ รายละเอียด ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอในวาระที่ ๔.๕

๔. คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม
มีความคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑ (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) สืบเนื่องจากมติที่ประชุม กพยช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้เห็นชอบร่างแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ปัจจุบันร่างแผนแม่บทฯ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ได้มีข้อสังเกตให้มีการปรับปรุงเนื้อหาของ (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีฯ โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอรายละเอียดในระเบียบวาระที่ ๓.๔

๔.๒ ความคืบหน้าการขับเคลื่อนศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม สืบเนื่องจากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้มีการกำหนดข้อมูลหลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระบบ DXC รวมทั้งสิ้น ๒๔ ชุดข้อมูลประกอบด้วย หมวดข้อมูลการดำเนินคดี หมวดข้อมูลการพิจารณาคดี และหมวดข้อมูลการบังคับโทษ/ลงโทษ เป็นข้อมูลหลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระบบ DXC ปัจจุบันพร้อมให้บริการในระบบ DXC จำนวน ๒๐ ชุดข้อมูล และได้มีการจัดทำ Data Catalog เรียบร้อยแล้ว โดยสามารถเรียกดูได้จาก <https://data.dxc.go.th> ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการเชื่อมโยงข้อมูลจำนวน ๔ ชุดข้อมูล (ข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ๑. ข้อมูลคดีอาญา ๒. ข้อมูลคดีจราจร ๓. ข้อมูลจราจร ๔. ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร) ปัจจุบันได้มีการจัดทำข้อมูลจำเป็นเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม

๔.๓ (ร่าง) ข้อมูลหลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระบบ DXC ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เสนอ (ร่าง) ข้อมูลหลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระบบ DXC จำนวน ๓ หมวด ๒๔ ชุด และแนวทางการใช้บัญชีข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม ต่อคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ซึ่งมีมติเห็นชอบ (ร่าง) ข้อมูลหลักฯ และแนวทางการใช้บัญชีข้อมูลฯ ดังกล่าว

๕. คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คณะอนุกรรมการฯ ได้อนุญาตให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๒๗ หน่วยงานนำหลักสูตรไปใช้ โดยดำเนินการอบรมไปแล้ว ๑๑๒ รุ่น มีผู้ผ่านการอบรม ๕,๓๙๐ คน นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำหลักสูตรอบรมเสริมทักษะผู้ไกล่เกลี่ย (สำหรับต่ออายุทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย) เพื่อทบทวนความรู้และเสริมทักษะการไกล่เกลี่ยก่อนต่ออายุการขึ้นทะเบียน ผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา และหลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านหนี้สินและการเงิน โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอรายละเอียดในระเบียบวาระที่ ๓.๙

มติที่ประชุม รับทราบผลการดำเนินงานที่สำคัญของคณะอนุกรรมการ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ จนถึงปัจจุบัน

๓.๓ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และแนวทางการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงาน (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอ ข้อมูลที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๓.๓.๑ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แบ่งออกเป็น ๒ ประเด็น ประกอบด้วย

ประเด็นที่ ๑ รายงานข้อมูลสถานการณ์ตามตัวชี้วัดแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยมีตัวชี้วัดทั้งหมด ๑๓ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดภาพรวม ๓ ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์ ๑๐ ตัวชี้วัด ซึ่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูล สถิติที่เกี่ยวข้อง ๒ ประเภท ได้แก่ ข้อมูลอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Administrative Data : AD) และข้อมูลสถิติจากการสำรวจข้อมูลภาคประชาชน (Public Survey : PS)

ผลจากการประเมินสถานการณ์ตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า กระบวนการยุติธรรมไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยผลการประเมินสถานการณ์ ตัวชี้วัดอยู่ในเกณฑ์บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัด ๖ ตัวชี้วัด ซึ่งมากกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่บรรลุผล ๕ ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีประเด็นที่ควรดำเนินการแก้ไขโดยจัดลำดับถึงความจำเป็นเร่งด่วน โดยใน ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญและดำเนินการโดยด่วนที่สุด ต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดในระดับวิกฤติ (สีแดง) จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดในระดับเสี่ยง (สีส้ม) จำนวน ๔ ตัวชี้วัด และมี ประเด็นที่ใกล้จะบรรลุผลสำเร็จแล้ว แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัด จำนวน ๒ ตัวชี้วัด จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าการดำเนินการจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของตัวชี้วัดตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ๖ ตัวชี้วัด แต่จากทั้งหมด ๑๓ ตัวชี้วัด แสดงว่าการบรรลุผลสำเร็จ ของตัวชี้วัดทั้งหมดของแผนนั้น ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัดแผนฯ มากกว่า ๕๐% ของตัวชี้วัดทั้งหมด จึงควรเร่งวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหา ความท้าทาย เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขให้เหมาะสม และบรรลุ ผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ประเด็นที่ ๒ รายงานผลการดำเนินการโครงการสำคัญภายใต้ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีการกำหนดโครงการสำคัญใน ๕ ยุทธศาสตร์ มีจำนวนโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ทั้งสิ้น ๑๖๘ โครงการ ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินโครงการโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๖ หน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานได้รายงานผลการดำเนินโครงการตามแผน มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๘ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๓) นอกจากนี้ หน่วยงานได้มีการจัดทำโครงการเพิ่มเติมจากโครงการที่กำหนดในแผนแม่บทฯ อีกจำนวน ๔๖ โครงการ ดังนั้น จากการติดตามผลการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงมีการ ดำเนินโครงการ ๑๖๔ โครงการ โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๔,๘๑๘.๔๖ ล้านบาท แบ่งเป็น โครงการที่ได้ ดำเนินการ ๑๑๘ โครงการ โครงการที่ไม่ได้ดำเนินการ ๕๐ โครงการ และโครงการเพิ่มเติม ๔๖ โครงการ (ทั้งนี้ โครงการที่ไม่ได้ดำเนินการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และมีการปรับเปลี่ยนแผนการ ดำเนินงาน)

จากการติดตามผลของสถานการณ์ตัวชี้วัดและการดำเนินโครงการสำคัญ ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ พบว่า จำนวนตัวชี้วัดที่บรรลุผลสำเร็จ ตามตัวชี้วัด...

ตามตัวชี้วัดร้อยละ ๑๐๐ จากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๕ ตัวชี้วัด เพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นจำนวน ๖ ตัวชี้วัด จำนวนตัวชี้วัดที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย อยู่ในช่วงร้อยละ ๗๖ - ๙๙ ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เหลือเพียง จำนวน ๒ ตัวชี้วัด จำนวนตัวชี้วัดที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดในระดับเสี่ยง อยู่ในช่วง ร้อยละ ๕๑ - ๗๕ จากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด เพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นจำนวน ๔ ตัวชี้วัด จำนวนตัวชี้วัดที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดในระดับวิกฤติ อยู่ในช่วงร้อยละ ๕๐ จากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ลดลงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เหลือเพียง จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ในส่วนของการดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีโครงการทั้งสิ้นจำนวน ๑๘๔ โครงการ งบประมาณ ๗,๓๘๘.๓๐ ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๑๖๔ โครงการ งบประมาณ ๔,๘๑๘.๔๖ ล้านบาท โดยมีการใช้งบประมาณลดจ้อยละ ๓๔.๘๔

๓.๓.๒ แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงานแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙)

กรอบการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ดังนี้

๑. การขับเคลื่อน (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ไปสู่การปฏิบัติ กำหนดการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ ๑ การสร้างการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานในแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจและหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม จำนวน ๔๙ หน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ถูกคาดหวังให้มีการนำแผนแม่บทฯ ไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนให้แผนแม่บทฯ ประสบความสำเร็จ อาทิ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ส่วนที่ ๒ การพัฒนาและสนับสนุนกลไกประสานความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ในเรื่องของกรอบการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีการผลักดันให้เกิดการพิจารณากรอบการจัดทำแผนงบประมาณร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ผ่านกลไก กพยช. ซึ่งมีสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานเจ้าภาพ ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. นอกจากนี้ กำหนดให้มีกลไกคณะกรรมการในส่วนกลางและภูมิภาค ซึ่งมีคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม มีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำ ขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนแม่บทฯ สำหรับในส่วนภูมิภาคให้ใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามกรอบแผนแม่บทฯ การดำเนินการตามแผนแม่บทฯ รวมถึงการผลักดันประเด็นสำคัญในแผนแม่บทฯ ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ทั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้มีการรับฟังข้อมูลการดำเนินงาน รวมทั้งข้อจำกัดในการดำเนินงาน ตลอดจนสถานการณ์ปัญหาหรือความต้องการในการพัฒนาระบบงานยุติธรรมระดับพื้นที่จาก กพยจ. ผ่านการรายงานมายังคณะอนุกรรมการประสานฯ เพื่อรายงานต่อ กพยช. รับทราบ พร้อมทั้งพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานที่จำเป็นในระดับพื้นที่ตามกรอบของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) อย่างเหมาะสม

๒. การติดตามและประเมินผลแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) มีแนวทางการติดตามและประเมินผลแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การติดตามการนำแผนแม่บทฯ ไปเป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยพิจารณาจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีการนำแนวนโยบายและทิศทางตามแผนแม่บทฯ ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมและการดำเนินงานของหน่วยงานในประเด็นต่าง ๆ พร้อมปัญหาอุปสรรค โดยวิธีการสำรวจข้อมูลหรือการประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกปีงบประมาณ

ส่วนที่ ๒ การติดตามผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดและแนวทางการวัดผลตามที่กำหนดไว้ ๓ วิธีการหลัก ได้แก่ การติดตามจากข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Administrative Data) การติดตามจากการสำรวจข้อมูลภาคประชาชน (Public Survey) และการติดตามผลความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมสำคัญที่สอดคล้องและสนับสนุนมิติการบริหารงาน เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ

ทั้งนี้ มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ได้เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงานแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยเห็นควรให้พิจารณาเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) เพื่อให้เกิดกลไกความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับประเทศและระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๓.๔ ความคืบหน้า (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความคืบหน้า (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ว่าได้ดำเนินการเสนอร่างแผนแม่บทฯ ไปยังคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕ และเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ได้มีการเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีข้อสังเกตและเห็นว่ายังมีส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงก่อนนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

การดำเนินการระยะต่อไป จะมีการแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหาก (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ แล้ว ฝ่ายเลขานุการฯ จะดำเนินการเสนอ (ร่าง) แผนแม่บทฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีตามลำดับขั้นตอนการเสนอแผนต่อไป

มติที่ประชุม   รับทราบ

๓.๕ การพัฒนา...

๓.๕ การพัฒนาเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Master Data)

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมมีแผนที่จะยกระดับการดำเนินงานของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ไปสู่ศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรม และการตำรวจ ซึ่งมีพลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ เป็นประธานคณะกรรมการ โดยนอกจากนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมยังได้มีการสร้าง Application on mobile เพื่อพยากรณ์สถานการณ์อาชญากรรม คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รวมทั้งได้มีการพัฒนาเรื่องการติดตามคดี (Case tracking) ที่จะช่วยให้การบริหารงานคดีมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ อย่างไรก็ตาม ในการเข้าใช้ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานในปัจจุบันจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าของข้อมูลเป็นรายหน่วยงาน ซึ่งถือเป็นข้อจำกัด ดังนั้น เพื่อให้การเข้าใช้ข้อมูลของหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรให้มีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมผ่านระบบ DXC ตัวอย่างเช่น การเชื่อมโยงข้อมูลกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในเรื่องระบบทะเบียนประวัติอาชญากรรม รวมถึงระบบข้อมูลตรวจคนเข้าเมืองจากการประสานยังพบข้อขัดข้องบางประการที่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานได้ ในเรื่องนี้หากที่ประชุมเห็นด้วย ฝ่ายเลขานุการจะได้ดำเนินการเสนอแนวทางการร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อคณะรัฐมนตรีและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๖ การประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานให้ที่ประชุมทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประชาชนทั่วไป องค์กร หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม องค์กรวิชาชีพในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานภาครัฐและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เรียบร้อยแล้ว สรุปประเด็นข้อสังเกตในการปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนี้

๑. การปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (มาตรา ๖) โดยให้มีองค์ประกอบเฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ให้เพิ่มภาคประชาชน และสื่อมวลชน เข้ามาเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

๒. การปรับระยะเวลาของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๑๘) เป็นแผนระยะ ๕ ปี ตามยุทธศาสตร์ชาติ

๓. การเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (มาตรา ๑๐) ในการกำกับติดตามการดำเนินโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ การกำหนดตัวชี้วัดร่วมเพื่อใช้ในการประเมินผล รวมถึงการกำหนดและจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการในการบริหารงานยุติธรรมภายใต้แผนแม่บทฯ (มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑)

๔. การกำหนดบทบัญญัติให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ มีบทบาทหน้าที่ในการแสวงหาและกำหนดแนวทาง

ในการเชื่อมโยง...

ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยเน้นให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ และให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ปรับปรุงข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันและเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน

มติที่ประชุม รับทราบ โดยฝ่ายเลขานุการจะดำเนินการเสนอผลการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ และจะได้แจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวในระบบกลางตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อไป

๓.๗ รายงานผลการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรม ระดับสูง รุ่นที่ ๑๓

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานให้ที่ประชุมทราบถึงผลการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๑๓ (ยธส.๑๓) โดยดำเนินการระหว่างวันที่ ๗ เมษายน ถึง ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ รวม ๒๕ วันทำการ (๑๕๐ ชั่วโมง) ในรูปแบบผสมผสาน (แบบออนไลน์และแบบพบปะ) ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย บุคลากรระดับสูงจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หรือที่เกี่ยวข้อง และนักบริหารจากภาคเอกชน รวม ๕๐ คน

ทั้งนี้ ในการฝึกอบรมดังกล่าวมีผลผลิตที่สำคัญ คือ ผลผลิตรวมในนามของรุ่น ยธส.๑๓ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) และเรียงลำดับตามขั้นตอนในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ก่อนดำเนินคดี ระหว่างดำเนินคดี และหลังดำเนินคดี ในรูปแบบ One Concept Page

มติที่ประชุม รับทราบ โดยให้ฝ่ายเลขานุการคัดเลือกแนวคิดจากรายงานซึ่งเป็นผลผลิตรวมของ ยธส. ๑๓ ไปเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนานโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมต่อไป

๓.๘ ข้อเสนอแนะ มาตรการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในกระบวนการอายัดตัวผู้ต้องหา

ฝ่ายเลขานุการได้ชี้แจงข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการอายัดตัวผู้ต้องหาเป็นเรื่องที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสนใจ ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการคุมขังในเรือนจำมีคดีอื่นติดตัว และปรากฏว่าเป็นคดีที่ต่างพื้นที่กัน เมื่อเจ้าพนักงานสอบสวนขอออกหมายจับและจะนำไปสู่การอายัดตัวสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีความเห็นว่า กรณีนี้จะทำให้ผู้กระทำผิดไม่ได้รับสิทธิประโยชน์บางประการ ในขณะที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าอาจจะทำให้เกิดปัญหากรณีพยานหลักฐานเสื่อมสภาพ เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่า เจ้าพนักงานสอบสวนไม่ทำคดี เนื่องจากเห็นว่าเมื่อมีการส่งสำนวนให้กับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการไม่สามารถส่งฟ้องศาล เนื่องจากเมื่อส่งฟ้องไปศาลจะไม่พิจารณารับคำฟ้อง เพราะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจเนื่องจากการพิจารณาและสืบพยานในศาลให้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย

ทั้งนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มีการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อสรุปว่า หากจะสามารถดำเนินการภายใต้กฎหมายปัจจุบัน จะมีเงื่อนไข ได้แก่ ๑) ผู้กระทำผิดต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด ๒) กรณีที่มีพนักงานสอบสวนมีการร้องขอให้กรมราชทัณฑ์ส่งตัวนักโทษไปยังท้องที่ที่เกิดขึ้นในคดีหลัง ขอให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการตามที่พนักงานสอบสวนร้องขอ และ ๓) พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการส่งฟ้องให้พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการส่งฟ้องต่อศาลได้ ซึ่งข้อเสนอแนะนี้เป็นข้อเสนอแนะในระยะเริ่มต้น ดังนั้น หากจะให้เกิดความยั่งยืนในระยะต่อไปอาจต้องมีการศึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย

ประเด็นอภิปราย

ผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อมูลว่า ปัญหาเรื่องการอายัดตัวผู้ต้องหาเป็นเรื่องที่มีมานาน ซึ่งเป็นดุลยพินิจของศาลที่จะต้องพิจารณากรณีนักโทษเด็ดขาด จะมีภูมิลำเนาที่เรือนจำนั้น ในกรณีนี้ตำรวจจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการในท้องที่ที่ผู้ต้องหาจะมีภูมิลำเนาอยู่ ซึ่งศาลจะใช้ดุลยพินิจว่าพยานหลักฐานอยู่ในพื้นที่หรือไม่ คดีมีความยุ่งยากหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณารับฟ้อง ปัญหาเหล่านี้ หากศาลไม่รับคำฟ้องจะต้องมีการขอย้ายตัวผู้ต้องหาไปยังท้องที่ที่จะรับฟ้องในท้องที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทาง หากสามารถแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการนำตัวผู้ต้องหาไปฟ้องให้มีความต่อเนื่องหรือเชื่อมโยงกัน โดยพิจารณาคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน อาจส่งตัวไปยังท้องที่เกิดเหตุในคดีที่ผู้ต้องหาไร้สารภาพ หรือคดีที่ไม่มีความยุ่งยากในการพิจารณาของศาลส่งไปในท้องที่ที่ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีอยู่ก่อนแล้ว ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๙ รายงานผลการจัดทำหลักสูตรเสริมทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานผลความคืบหน้าต่อที่ประชุมว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กพยช. ได้ให้ความเห็นชอบการนำหลักสูตรอบรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปใช้ในการอบรมผู้ไกล่เกลี่ย ปัจจุบันคณะอนุกรรมการฯ ได้อนุญาตให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ นำหลักสูตรไปใช้ทั้งหมด ๒๗ หน่วยงาน ดำเนินการอบรมไปแล้ว ๑๑๒ รุ่น มีผู้ผ่านการอบรม ๕,๓๙๐ คน โดยในการอบรมแต่ละรุ่น ฝ่ายเลขานุการได้มีการกำกับและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่ กพยช. รับรองทั้งในเรื่องเนื้อหาวิชาการอบรม วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะเวลาการอบรม และคุณสมบัติของผู้ผ่านการอบรมที่กำหนด นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ไกล่เกลี่ยที่ขึ้นทะเบียนในหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญและทักษะในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ สร้างมาตรฐานผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดทำหลักสูตรอบรมเสริมทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๓ หลักสูตร คือ (๑) หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง (๒) หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา และ (๓) หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านหนี้สินและการเงิน เพื่อให้หน่วยงานนำไปใช้สำหรับพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญให้กับผู้ไกล่เกลี่ย ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยทั้งสามหลักสูตรนี้ได้กำหนดการเรียนการสอน จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ ชั่วโมง

ผลการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ในภาพรวมของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ผ่านมาของแต่ละหน่วยงานที่ได้มีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง ทั้งในส่วนของการทรวางยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย สามารถลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้ จำนวนทั้งสิ้น ๕๑,๔๗๘ เรื่อง

ประเด็นอภิปราย

ฝ่ายเลขานุการ ให้ข้อสังเกตว่า ควรมีการประเมินผลหลักสูตรอบรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่ กพยช. ได้ให้การรับรอง ทั้งหลักสูตรอบรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ และหลักสูตรเทคนิคอบรมเสริมทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้ไกล่เกลี่ย (สำหรับต่ออายุทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย) จำนวน ๓ หลักสูตร คือ (๑) หลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง (๒) หลักสูตร

เทคนิค...

เทคนิคการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา และ (๓) หลักสูตรเทคนิคการใกล้เคียงข้อพิพาทด้านหนี้สินและการเงิน และนำมาเสนอในที่ประชุม กพยช. ในครั้งถัดไป ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการเสนอขอเป็นผู้ดำเนินการประเมินผล หลักสูตรอบรมดังกล่าว

มติที่ประชุม รับทราบ และเห็นชอบตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures)

ฝ่ายเลขานุการได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีการเสนอรายงานผ่านคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ กพยช. เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ต่อมาได้มีคำสั่ง กพยช. ที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures) ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน ๒๕ ท่าน ทั้งนี้ การดำเนินงานที่ผ่านมา คณะอนุกรรมการฯ ได้มีการศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าว ตลอดจนได้มีการยกร่างกฎหมายเพื่อนำเสนอต่อ กพยช. ในคราวการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องนี้เข้าสู่การพิจารณา ทั้งนี้ ขอให้ใช้มาตรการการคุมประพฤติซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ซึ่งเป็นประธานการประชุมในคราวนั้น ได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและนำมาเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้ง

สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มีการศึกษาเพิ่มเติม โดยการประชุมหารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้เชี่ยวชาญจากกรมคุมประพฤติ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ได้แก่ Prof.Dr.JP Peter Tak, Professor of Law, Radboud University Nijmegen ประเทศเนเธอร์แลนด์ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ได้มีการนำกรอบแนวคิดเรื่อง Non - Custodial เข้าไปสู่การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๑๓ (ยธส.) ในหัวข้อกระบวนการยุติธรรมกับความท้าทายในศตวรรษหน้า ในเรื่องนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และควรนำไปสู่การกำหนดมาตรการให้เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมต่อไป ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาได้มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ มาตรการการคุมประพฤติ กับมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องเป้าหมาย กล่าวคือ มาตรการคุมประพฤติจะมุ่งเป้าหมายสำคัญให้ตัวผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี ในขณะที่กลุ่มผู้กระทำความผิดตามมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวจะเน้นการลงโทษ แต่ไม่จำเป็นต้องจำคุก ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้กลับตัวเป็นคนดี ถือเป็นมาตรการการลงโทษแบบทดแทนโดยชัดใช้ให้สังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและสังคม

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายเลขานุการเห็นว่า ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป เกี่ยวกับประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับหากมีการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ หรือถ้าหากไม่นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ประเทศไทยจะเสียโอกาสอะไรบ้าง ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการศึกษารายละเอียดและแนวทางการขับเคลื่อนในเรื่องนี้เพิ่มเติม รวมทั้งให้มีการปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญา

แทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures) เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินงานต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ปลัดกระทรวงยุติธรรม ให้ข้อสังเกตและเสนอแนะว่า จากผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรฐานการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures) ขณะนั้นศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ เป็นประธาน จะเห็นว่าคณะอนุกรรมการฯ ได้มีความเห็นที่ค่อนข้างชัดเจนในหลักการว่าจะนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ โดยการใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกัน รอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ มองว่าในเรื่องของมาตรการการลงโทษระดับกลางที่จะนำมาใช้ทดแทนนั้นถือเป็นโทษอีกสถานหนึ่ง การที่ฝ่ายเลขานุการได้สรุปข้อมูลโดยมีการท้วงติงในประเด็นนี้จากที่ได้มีการศึกษาเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นการประชุมหารือร่วมกับบุคลากรกรมมหาวิทยาลัย การศึกษากฎหมายต่างประเทศ หรือการหาหรือผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ทำให้ข้อเสนอมันมีรูปแบบย่อยค่อนข้างกระจายไปหลายด้าน ดังนั้น จึงเห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อยุติไปในทางใดทางหนึ่ง ประเด็นแรก คือ ในกรณีที่จะใช้มาตรการทางเลือกเพื่อบรรเทาเรื่องของการลงโทษจำคุกโดยมีจุดประสงค์เพื่อลดความแออัดในเรือนจำ มุ่งประสงค์จะนำมาตรการมาใช้ในลักษณะของการลงโทษหรือไม่ใช้การลงโทษ ทิศทางในการกำหนดมาตรการจะเป็นไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง มิเช่นนั้นจะผสมปะปนกัน ประเด็นที่สอง คือ กรณีเลือกใช้มาตรการลงโทษในระดับกลาง ความจริงแล้วตามที่เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาทักท้วงติงว่ามีกฎหมายต่าง ๆ อยู่แล้ว หากเลือกมาตรการนี้มาใช้แทนมาตรการจำคุก เช่น กระบวนการคุมประพฤติ กระบวนการกักขัง หรือกระบวนการที่ให้ทำงานบริการสังคม ซึ่งมาตรการเหล่านี้มีการแทรกอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ จึงควรมีการวิเคราะห์ว่า หากเลือกใช้มาตรการนี้ ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร เช่น การคุมประพฤติ เมื่อศาลมีคำสั่งกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติ ปัญหาอยู่ที่สภาพการบังคับ หรืออยู่ที่อำนาจของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เพื่อจะแก้ปัญหาให้ตรงจุด โดยหากไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย อาจจะต้องแก้ไขมาตรการที่กำหนดบทบังคับใช้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือหากพบว่ากฎหมายยังมีช่องว่างอยู่ จำเป็นจะต้องแก้ไขประมวลกฎหมายต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นทิศทางที่ควรนำไปดำเนินการศึกษาต่อให้ชัดเจน

นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา ให้ข้อเสนอนแนะว่า บทบาทและภารกิจของกรมคุมประพฤติ ได้มีการศึกษาเรื่องนี้มาโดยตลอด โดยมองเป็นการเชื่อมโยงระหว่างมาตรการในการคุมประพฤติแบบเข้มข้น หรือ Intensive Probation เชื่อมโยงกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา จะเรียกว่าเป็นกระบวนการ Intensive Probation หรือ Intermediate Sanctions สามารถศึกษาและนำมาทดลองใช้ได้เลย เป็นอำนาจของศาลที่จะปรับทิศทางออกไปในทิศทาง Intensive Probation หรือ Intermediate Sanctions พร้อมกันหรือปรับให้ชัดเจน โดยต้นแบบที่เคยศึกษาอยู่ที่สถาบัน UNAFEI ซึ่งศึกษาเรื่องนี้ไว้เป็นจำนวนมาก และรูปแบบของ Tokyo Rules ได้นำมาใช้ ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้ฝ่ายเลขานุการว่า หากศึกษามาในรูปแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น และสามารถนำไปใช้ได้ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ประกาศใช้แล้ว ได้มีการเปิดช่องทางไว้

ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ความเห็นว่า เห็นด้วยข้อเสนอนแนะของท่านชาญเชาวน์ โดยควรศึกษากฎหมายที่มีอยู่ หากยังใช้ไม่ได้ไม่จำเป็นจะต้องมีการปรับแก้ไขกฎหมาย รวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ และพิจารณาผลกระทบตามที่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมได้ให้ข้อสังเกตไว้ และหากจำเป็นจะต้องแก้ไขกฎหมายควรศึกษาวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมาย

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ให้ข้อสังเกตว่า เรื่องนี้ในทางปฏิบัติน่าจะไม่ใช่ปัญหาทางกฎหมาย แต่เป็นปัญหาในการบริหาร หากศาลจะใช้วิธีการแทน การจำคุก มาตรการแทนการจำคุก จะมีวิธีการหรือกลไกอย่างอื่นรองรับตามที่ศาลจะสั่งหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหา ที่ต้องอาศัยงบประมาณ ทรัพยากร หรือกลไกมารองรับมาตรการแทนการจำคุก อาจจะต้องมีการเตรียมการ ในเรื่องนี้ ทั้งในเรื่องวิธีการ ผู้รับผิดชอบ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลคนที่กระทำความผิดที่ไม่ถูกจำคุก

ฝ่ายเลขานุการ แจ้งต่อที่ประชุมว่า ขอเพิ่มเติมผู้แทนสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ในองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการฯ

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยมอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการ ดังนี้ ๑) ศึกษารายละเอียดมาตรการ ต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures) รวมถึงผลที่เกิดขึ้นต่อประชาชนและสังคมในการนำมาตราการดังกล่าวมาใช้ และ ๒) ปรับปรุง องค์ประกอบคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน (Non - Custodial Measures) ให้มีความเหมาะสม ตามอำนาจหน้าที่ โดยให้เพิ่มเติมผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในคณะอนุกรรมการ

๔.๒ แนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการ ยุติธรรม

๔.๒.๑ การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทาง การเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

ฝ่ายเลขานุการได้นำเรียนที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจาก มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธาน กรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเสนอ และให้กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินโครงการ หรือจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีฯ

๑. ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดนโยบายแก่ สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็น องค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมไว้ในหมวดวิชาบังคับ จำนวน ๒ หัวข้อวิชา ได้แก่ หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน และหัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินการ

๒. ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์บรรจุหัวข้อวิชา ไว้ในหมวดวิชาบังคับพร้อมทั้งรายงานผลให้ สกอ. ทราบ

การขับเคลื่อนมติคณะรัฐมนตรี

๑. ฝ่ายเลขานุการจัดส่ง “แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรม : การบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา”

ให้กับ...

ให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อให้สถาบันฯ ได้รับทราบ และใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานความคืบหน้าการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ให้ สกธ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. ได้รับทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ

๒. สกธ. กำหนดนโยบายแก่สถาบันอุดมศึกษาให้บรรจุหัวข้อวิชา ไว้ในหมวดวิชาบังคับ ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

๓. ฝ่ายเลขานุการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดล (ภาควิชา สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) จัดทำสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ หัวข้อวิชา กระบวนการ ยุติธรรมไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี

๔. เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีบรรลุผล ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการ โดยความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

๑) จัดทำกรอบเนื้อหาวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนและเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๔

๒) มีหนังสือถึงปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม (ปอว.) เพื่อจัดสร้างประมวลรายวิชา (Course Syllabus) และประสานขอเข้าพบ ปอว. เพื่อปรึกษาหารือและนำเสนอข้อมูล

๕. จัดประชุมและหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ และสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครือข่ายนิติศาสตร์เพื่อสังคม ๑๕ สถาบัน สถาบันอุดมศึกษา และผู้แทน สป.อว. สถาบันเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ อาทิ มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า คณบดี คณะรัฐศาสตร์หรือเทียบเท่า คณบดีคณะสังคมศาสตร์หรือเทียบเท่า ทั้งภาครัฐและเอกชน และการเข้าพบเพื่อ หารือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รมว.อว.) และปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ปอว.) เพื่อขอรับสนับสนุนการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียม บุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

ผลการดำเนินงาน

จากการรายงานผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ พบว่า

๑. เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ อาทิ สถาบันอุดมศึกษามีจำนวนหน่วยกิตที่ค่อนข้างมาก การเพิ่มหัวข้อวิชาในหลักสูตรอาจส่งผลกระทบต่อ โครงสร้างหลักสูตร ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และระยะเวลาการเรียนในหลักสูตร จึงมีสถาบันอุดมศึกษา ที่ดำเนินการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๒ หัวข้อวิชา ในหมวดวิชาบังคับ เพียงจำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย วิทยาลัยสันตพล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยรังสิต

๒. สถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการขับเคลื่อนการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็น องค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบอื่น ๆ อาทิ การปรับหัวข้อวิชาให้ตรงหรือสอดคล้องในหมวดวิชา ศึกษาทั่วไป หรือ หมวดวิชาเลือกเสรี หรือ หมวดวิชาเฉพาะ หรือ การสอดแทรกองค์ความรู้ด้านกระบวนการ ยุติธรรมไว้ในรายวิชาที่มีการเรียนการสอน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๘๘ แห่ง

ข้อเสนอแนะ...

ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

ผลการประชุมและรับฟังความคิดเห็นจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมมีความเห็นข้อเสนอแนะร่วมกันว่า ควรให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระ ในการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างยืดหยุ่นและหลากหลาย โดยการประชุม คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ที่ประชุมฯ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ จากเดิมกำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บรรจุหัวข้อวิชา ไว้ในหมวดวิชาบังคับ ปรับให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรได้ตามความพร้อม ของสถาบันฯ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของหมวดวิชาบังคับ หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชา เลือกเสรี หรือสอดแทรกประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมไว้ใน รายวิชาที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้เสนอที่ประชุมฯ เพื่อโปรดพิจารณาแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ ดังนี้

๑. เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบในการปรับปรุงมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สามารถเลือกพิจารณาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร โดยการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็น องค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรีฯ ไว้ในหมวดวิชาบังคับ หรือ บรรจุหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ไว้ในหมวดวิชาเฉพาะ หรือ บรรจุหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ไว้ในหมวดวิชาศึกษา ทั่วไป (General Education : GE) หรือ บรรจุหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ไว้ในหมวดวิชาเลือกเสรี หรือ นำประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรีฯ ไปสอดแทรกในรายวิชาที่มีการเรียนการสอนอยู่แล้วในหมวดวิชาบังคับ หมวดวิชาเฉพาะ หรือหมวดวิชาอื่น ๆ หรือ ดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน

๒. เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ สป.อว. ประกาศเป็นนโยบายให้ สถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี พร้อมทั้ง ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

๓. ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ รายงานความคืบหน้าและปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ให้ สป.อว. ได้รับทราบทุกปีงบประมาณ โดยให้ สป.อว. หาวิธีวิธีการรายงานผลการดำเนินงานตาม มติคณะรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานกิจการยุติธรรม

ประเด็นอภิปราย

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ให้ข้อเสนอแนะ ต่อที่ประชุมฯ ดังนี้

๑. เห็นด้วยกับแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

ระดับ...

ระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดชื่อหัวข้อวิชาตรงตามมติคณะรัฐมนตรี อาจไม่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะการบริหารจัดการ หลักสูตรของสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายโดยตรง สำหรับสาขาวิชานิติศาสตร์จะมีรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรีอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ชื่อรายวิชาอาจไม่ตรงตามที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด จึงเห็นควรให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างยืดหยุ่น

๒. ควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเน้นการจัดหลักสูตรภาคปฏิบัติ เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาได้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการยุติธรรม

นายไพสิฐ พาณิชยกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่า เห็นด้วยกับแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ และในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษา สามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาเสริมในรูปแบบดังกล่าวได้ โดยสาขาวิชานิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ มีการกำหนดรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ในหลักสูตรการเรียนการสอน สำหรับสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อาทิ สาขาวิชา สังคมศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาอาจจะบรรจุหัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรีไว้ในหมวดวิชาเลือกเสรี จะทำให้นักศึกษา สามารถเลือกลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจได้ และเกิดความยืดหยุ่นในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย รัตนชื่อสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่า เห็นด้วยกับแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ เนื่องจากแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ มีความยืดหยุ่นและสะท้อนถึงข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาได้ครบถ้วน โดยหลังจากดำเนินการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ เรียบร้อยแล้ว เห็นควรปรับปรุงแบบการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีฯ ให้รองรับวิธีการบรรจุหัวข้อวิชา ที่มีความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอแนะไว้ในคราวการประชุมคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าทั้งภาครัฐและเอกชน เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

ผู้แทนนายกสภาทนายความ ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่า เห็นด้วยกับแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีฯ และยินดีสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินการต่อไป

มติที่ประชุม เห็นชอบแนวทางการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา จากเดิมกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมไว้ในหมวดวิชาบังคับ ปรับเป็น ให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรได้ตามความพร้อมของสถาบันฯ ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๒.๒ สื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน และประชาชน

ฝ่ายเลขานุการได้นำเรียนให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ให้กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา ดำเนินโครงการหรือจัดทำหลักสูตรการศึกษา เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และคณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในทาง

ยุติธรรม ได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๔ มอบหมายฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในกลุ่มนักเรียนและ กลุ่มประชาชน ดังนี้

๑. กลุ่มนักเรียน ที่ประชุมมอบหมายให้ทบทวนหลักสูตรการเรียน การสอน และพิจารณาข้อเสนอสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้นักเรียน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒. กลุ่มประชาชน ที่ประชุมมอบหมายให้พิจารณากำหนดแนวทางหรือ สื่อเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี ฝ่ายเลขานุการ ได้ดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับการเรียนการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา พบว่า หัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางฯ โดยกลุ่มสาระที่มีความสอดคล้องกับ หัวข้อวิชา ได้แก่ กลุ่มสาระที่ ๑ ศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม และกลุ่มสาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

๒. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีหัวข้อที่เกี่ยวข้อง กับองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นเพียงวิชาเพิ่มเติม ส่วนใหญ่ถูกกำหนดไว้ในหมวดวิชาสังคมศึกษา และเป็นวิชาที่ต้องใช้ความรู้ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง แต่ครูผู้สอนในหมวดวิชาดังกล่าว บางท่านอาจจะไม่ได้จบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ การถ่ายทอดองค์ความรู้จึงเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เบื้องต้น

๓. สืบค้นและรวบรวมสื่อประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ องค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม พบว่า

๓.๑ สำนักงานกิจการยุติธรรม มีแผนงานเสริมสร้างการรับรู้ด้าน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๓.๒ สำนักงานกิจการยุติธรรม หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรมหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการ ยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรี

๔. หน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน ได้จัดทำคู่มือการเรียนรู้ในหัวข้อ ความรู้ที่เกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชนที่ใกล้เคียงกัน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ

๕. สำนักงานกิจการยุติธรรม หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และสถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้ให้กับ เด็ก เยาวชน นิสิตนักศึกษา และประชาชน อาทิ โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ ภายใต้กระทรวงยุติธรรม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมได้ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ร่วมกับโรงเรียน จำนวน ๖,๐๘๘ แห่ง และมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๘๕๕,๗๑๘ คน

ดังนั้น เพื่อให้ไม่ให้เป็นภาระกับสถาบันการศึกษามากเกินไป ประกอบกับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำสื่อประชาสัมพันธ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ไปใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้าน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน และประชาชน ฝ่ายเลขานุการได้จัดทำและรวบรวมสื่อ ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อเผยแพร่ให้แก่เด็กและเยาวชน และประชาชน โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ได้มีมติเห็นชอบในคราวการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ดังต่อไปนี้

๑. OJA MOOCs : หลักสูตรการเรียนรู้ ชุดความรู้ และสื่อการเรียนรู้ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในรูปแบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบดิจิทัล

สำนักงานกิจการยุติธรรม (สจธ.) ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้และ ชุดความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยการจัดหมวดหมู่สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับ ๕ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (๑) นักเรียนชั้นประถมศึกษา (๒) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (๓) นิสิต นักศึกษา (๔) ครู ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป และ (๕) ผู้บริหารสถาบันการศึกษา โดยในการจัดทำชุดความรู้เพื่อประกอบ หลักสูตรได้มีการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับ ประกอบด้วยหลักสูตรชุดความรู้ และเครื่องมือประเมินผลภายใต้กรอบเนื้อหา ๔ กรอบหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ หัวข้อวิชา ตามมติคณะรัฐมนตรี การเผยแพร่จะดำเนินการผ่านช่องทาง OJA MOOCs ระบบออนไลน์ โดยการ เผยแพร่สื่อการเรียนการสอนดังกล่าว จะสามารถแสดงให้เห็นถึงรายงานการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ในเชิงพื้นที่ ซึ่งกรณีนี้จะได้ดำเนินการตามแนวทางการขอใช้ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย

๒. ฐานข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์สนับสนุนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้าน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน และประชาชน

ฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมฐานข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมความรู้ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน และประชาชน ที่สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนผ่านแผนงานเสริมสร้างการรับรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สื่อประชาสัมพันธ์ของ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในหลากหลายรูปแบบ และได้มีการนำสื่อ ประชาสัมพันธ์ไปใช้ในโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์และโครงการอื่น ๆ ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้กำหนด หมวดหมู่สื่อสนับสนุนฯ ให้เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนในระดับชั้นประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา และประชาชน และจะได้นำสื่อสนับสนุนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบ OJA MOOCs ในระยะต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับงบประมาณในการจัดทำและ เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างจำกัด

ประเด็นอภิปราย

ว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงาน ยุติธรรม ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าสื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรมที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ เหมาะสมกับการเผยแพร่ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้บางส่วน โดยมีความเห็นว่าหน่วยงานที่มีศักยภาพ ในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ฯ หรือองค์ความรู้ด้านกฎหมายได้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั่วประเทศในรูปแบบปกติ (Face-to-Face) คือ สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องจาก สภานายความมีเครือข่ายทั่วประเทศ แต่ประสบปัญหาด้านงบประมาณเช่นกัน ดังนั้น จึงเห็นควรให้ สภานายความฯ ระบุการดำเนินการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ฯ ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ

ในแผน...

ในแผนการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนของสภานายความ และเสนอของบประมาณเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถดำเนินการเผยแพร่กฎหมายได้ตามที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้แทนนายกสภานายความ แจ้งต่อที่ประชุมฯ ว่า สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ยินดีสนับสนุนการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนเป็นหนึ่งในภารกิจ ซึ่งได้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายผ่านประธานสภานายความจังหวัด โดยสภานายความจะจัดการสัมมนาประธานสภานายความจังหวัดทั่วประเทศในวันที่ ๑๗ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ และจะได้หารือกับประธานสภานายความจังหวัดต่อไป ทั้งนี้ สภานายความรับงบประมาณผ่านกระทรวงยุติธรรม และขอความกรุณาสันับสนุนงบประมาณในการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่ามีภารกิจในการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเช่นกัน และทราบว่าสำนักงานอัยการสูงสุดมีสำนักงานช่วยเหลือด้านกฎหมายประจำจังหวัด ซึ่งมีการกิจเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ประชาชน และมีข้อจำกัดด้านงบประมาณเช่นเดียวกัน ดังนั้น สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เนติบัณฑิตยสภา และสำนักงานอัยการสูงสุดควรร่วมกันสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ

ทั้งนี้ ในประเด็นดังกล่าว ประธานกรรมการได้แจ้งต่อที่ประชุมฯ ให้สภานายความสามารถรายงานปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณต่อกระทรวงยุติธรรม เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

มติที่ประชุม เห็นชอบ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน และประชาชน ทั้งนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการระบุปัญหาอุปสรรค อาทิ การได้รับงบประมาณอย่างจำกัดในการจัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ฯ เพื่อแจ้งต่อคณะรัฐมนตรีไปในคราวเดียวกับการขอปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

๔.๓ แนวทางการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

ประธานกรรมการ กล่าวต่อที่ประชุมว่า พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือช่วงกลางเดือนมกราคม จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาเพื่อเตรียมพร้อมการขับเคลื่อนพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพระธรรมนูญ เป็นต้น โดย กพยช. เป็นคณะกรรมการที่รวมหน่วยงานทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรม จึงจำเป็นต้องมีการทำแผนหรือแนวทางขับเคลื่อนพระราชบัญญัตินี้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มิฉะนั้นอาจถูกร้องเรียนได้

ฝ่ายเลขานุการชี้แจงว่ากฎหมายฉบับนี้มีผู้รักษาการหลายหน่วยงาน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้จะมีหน้าที่หลักที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการอำนวยความสะดวกของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลกันเริ่มตั้งแต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและ

คุ้มครองเด็กและเยาวชน และถึงแม้ว่าแต่ละหน่วยงานจะดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ นี้ก็ตาม แต่การทำให้มองเห็นองค์รวมและการสั่นไหวของคดีจากต้นทางไปสู่ปลายทาง อาจเป็นสิ่งที่ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้ามาตรวจสอบได้ว่าการดำเนินคดีของตนอยู่ระหว่างขั้นตอนใด

การดำเนินงานในปัจจุบัน สำนักงานกิจการยุติธรรมอยู่ระหว่างศึกษาเรื่องระบบการบริหารจัดการคดี หรือ Case Management เพื่อให้เห็นถึงการสั่นไหวของคดีตั้งแต่ต้นทางไปสู่ปลายทาง ดังนั้น หากที่ประชุมเห็นควรให้สำนักงานกิจการยุติธรรมทำหน้าที่ในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยนำเรื่องของระบบดิจิทัลเทคโนโลยีมาพัฒนาให้เห็นถึงช่องทางการติดตามคดีทุกช่องทาง ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ประชาชนเข้าถึงหรือสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของสถานะคดีที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมได้ นอกจากนี้ ยังสามารถอำนวยความสะดวกให้กับ กพยช. ที่จะทำให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดสายธารของกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย เพื่อนำไปสู่การบริหารกลยุทธ์ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตลอดจนเป็นการยกระดับประสิทธิภาพในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้ก้าวทันบริบทการเปลี่ยนแปลงในสังคม ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการจึงขอความเห็นชอบจากที่ประชุม โดยมอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารข้อมูล รวบรวมข้อมูล และดำเนินการทางด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น

ประเด็นอภิปราย

ผู้แทนนายกสภาทนายความ ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สภาทนายความไม่ได้เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม นายกสภาทนายความได้มีนโยบายว่า สภาทนายความควรจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดกรอบในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะการกำหนดกรอบในการพิจารณาคดีมรณาทนายความ การต่อทะเบียนการขึ้นทะเบียนทนายความ

ในประเด็นดังกล่าว ประธานกรรมการได้ให้ความเห็นว่า ทนายความเป็นฝ่ายที่จะได้รับเรื่องร้องเรียน ในกรณีที่หน่วยงานใดไม่ปฏิบัติตามกรอบระยะเวลา

ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ข้อสังเกตว่า การคำนึงถึงระยะเวลาเป็นสิ่งสำคัญตามพระราชบัญญัติฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาในกระบวนการยุติธรรมให้ได้ เพื่อให้การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน อย่างไรก็ตาม หากมีการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว อาจมีผลกระทบต่อบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน รวมถึงงบประมาณในการเข้ามาบริหารจัดการ ซึ่งอาจจะเป็นที่ของสำนักงานประมาณ แม้จะไม่ได้เป็นหน่วยงานโดยตรงในกระบวนการยุติธรรม แต่มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และรับทราบถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ซึ่งหากสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องงบประมาณได้ จะสามารถทำให้การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อมูลว่า มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อวิเคราะห์และหารือการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ละเรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บางกรณีมีการกำหนดระยะเวลา แต่มีบางเรื่องยังไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลา จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ให้ข้อมูลและข้อสังเกตว่า กรอบการดำเนินงานที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งตนได้มีส่วนร่วมในการยกร่างเนื้อหาพระราชบัญญัตินี้ในฐานะคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยความคาดหวังของกฎหมายคือ ต้องการให้มี

หน่วยงาน..

หน่วยงานกลางในการประมวลรวบรวมสิ่งที่จะต้องดำเนินการ หรือมี checklist ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น หน่วยงานต้องมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการ กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดเรื่องระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ แม้กระทั่งกระบวนการที่มีผู้ร้องเรียนได้ มีการแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนหรือไม่ ซึ่งหากที่ประชุมมีมติให้สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. ซึ่งมีกลไกคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้อยู่แล้ว เพื่อรวบรวมผลการดำเนินการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นช่องทางในการวิเคราะห์กฎหมาย และเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมอาจมีการรายงานผ่าน กพยช. และรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี จะก่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

ทั้งนี้ ประธานกรรมการ เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายที่มีผู้รักษาการหลายกระทรวงจะมีความยุ่งยาก และสุดท้ายจะทำให้ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ดังเช่นพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทำให้คณะรัฐมนตรีต้องกำหนดผู้ที่จะเป็นศูนย์กลางในการประสาน จึงได้มอบหมายสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กฎหมายฉบับนี้เช่นกัน สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ของ กพยช. ควรเป็นศูนย์กลางในการรับข้อมูล รวมทั้งอาจบั้นที่รายงานปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเสนอข้อแก้ไขต่อไป ซึ่งอาจใช้วิธีการเสนอเข้ามายัง กพยช. หรือรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม
ให้ความเห็นและข้อสังเกตว่า เห็นด้วยกับหลักการของกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาการดำเนินคดีหลายกรณีล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ความล่าช้าคือความอยุติธรรม ในขณะนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนแปลงการดำเนินคดีให้มีความรวดเร็วขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายฉบับนี้ ทำให้เกิดผลกระทบต่อทนายความซึ่งเป็นปลายทางของกระบวนการพิจารณาคดี กล่าวคือ เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี โดยเฉพาะการพิจารณาคดีต่อเนื่อง มักจะมีการเร่งรัดให้มีการดำเนินคดี ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อมาต่อสู้พิสูจน์ความผิดมีระยะเวลาที่ถูกจำกัด ทั้งที่ต้นทางกระบวนการมีความล่าช้ามาโดยตลอด จึงเป็นข้อสังเกตว่า การดำเนินกระบวนการต่าง ๆ แม้ว่าความรวดเร็ว คือ ความยุติธรรม แต่การเร่งรัดคดีจนเกินไปจะเป็นความอยุติธรรมยิ่งกว่าได้เช่นกัน จึงเห็นควรต้องพิจารณาประเด็นเหล่านี้ให้ครอบคลุมทั้งสายธารของกระบวนการยุติธรรม และเห็นด้วยที่ฝ่ายเลขานุการ กพยช. จะเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลในการเสนอปัญหาและอุปสรรค เพื่อเสนอ กพยช. ต่อไป

เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กรอบระยะเวลาการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ว่าจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี และขยายได้ไม่เกิน ๑ ปี รวมเป็น ๓ ปี นอกจากนี้ในการออกระเบียบที่อนุมัติตามกฎหมาย ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลา รวมทั้งกระบวนการขยายระยะเวลาเริ่มตั้งแต่กระบวนการตรวจรับ และการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งน่าจะเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาออกมาเป็นพระราชบัญญัติ และเห็นด้วยที่จะมีหน่วยงานกลางในการดำเนินการ โดย สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางเรียบร้อยแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากปริมาณเรื่องที่ผ่านมาสู่การตรวจสอบหรือการไต่สวน หรือบุคลากรที่มีจำนวนจำกัด แต่หากสามารถรวบรวมข้อมูลสถิติทั้งหมดจะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ เพื่อการปรับปรุงอัตรากำลัง หรือการแก้ไขกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนหรือกระบวนการที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกกระทำหรือผู้ถูกกล่าวหา มักจะใช้กรอบระยะเวลาในการประวิงคดีเพื่อให้การทำสำนวนหรือรูปคดีเกิดความล่าช้า ซึ่งหากรวบรวมข้อมูลสถิติจะสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายต่อไปได้ และสำนักงาน ป.ป.ช. ยินดีสนับสนุนข้อมูล และอาจมีการจัดทำโครงการนำร่องสำหรับหน่วยงานที่พร้อมเพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่าง

ประธาน...

ประธานกรรมการ มอบหมายฝ่ายเลขานุการ รับข้อสังเกตในประเด็นอภิปรายของกรรมการทุกท่าน โดยเฉพาะประเด็นของว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง ให้นำไปพิจารณาประกอบการดำเนินการ และแจ้งให้ทุกหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ จะต้องมีความระมัดระวังไม่ให้เป็นการรีบร้อน หรือรวบรัดมากเกินไป ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการประเมินผล นอกจากนี้ ในการขับเคลื่อนและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะดำเนินการคล้ายกับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในช่วงแรกอาจจะเกิดข้อขัดข้องเล็กน้อย ทั้งนี้ เมื่อมีการกำหนดระยะเวลาแล้วต้องมีการเปิดเผยให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งเมื่อมีการเปิดเผยให้ประชาชนทราบแล้ว จะทำให้รับรู้ได้ว่าหน่วยงานได้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยมอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ พร้อมทั้งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ หากมีประเด็นข้อขัดข้องให้ดำเนินการประสานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายหรือด้านกระบวนการยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งให้นำข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ... จากรัฐสภามาประกอบเพื่อการพิจารณา

๔.๔ แนวทางการขับเคลื่อนกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ฝ่ายเลขานุการนำเรียนต่อที่ประชุมว่าเป็นเรื่องสืบเนื่องจากการที่มติคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบกรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕ โดยให้กระทรวงยุติธรรมแจ้งเวียนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นเพิ่มเติม และนำข้อเสนอแนะของหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติ ที่ผ่านมาฝ่ายเลขานุการได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดประเด็นในการขับเคลื่อนกรอบวิจัยฯ ไปสู่การใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมในกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในเบื้องต้นมีข้อค้นพบว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในเรื่องของการบริหารการวิจัย คือ สกสว. ปัจจุบันมีกรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ๒) ด้านการยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ๓) ด้านการพัฒนากำลังคนและสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ ๔) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม โดยพบว่ายังไม่มีกรอบยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการยุติธรรมโดยตรง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในเรื่อง Program Management Unit (PMU) หรือหน่วยงานบริหารจัดการทุนวิจัย พบว่า ยังไม่มีด้านกระบวนการยุติธรรม โดยปัจจุบันพบว่ามี PMU มีเพียง ๙ PMU ซึ่งไม่มีด้านกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ฝ่ายเลขานุการ จึงได้ศึกษาช่องทาง (Track) ที่จะนำกรอบวิจัยไปสู่การขอรับจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สกสว. และ วช. รวมทั้งจากการประสานข้อมูลพบว่า ในส่วนของ สกสว. และ วช. มีผู้สนใจทำวิจัยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นโอกาสที่กรอบวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมจะได้รับความเห็นชอบจากมติคณะรัฐมนตรี เพื่อนำไปสู่การก่อให้เกิดงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม จึงอาจเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ด้วยเหตุนี้ ฝ่ายเลขานุการจึงมีความเห็นว่า เพื่อให้งานวิจัยของกระบวนการยุติธรรมมีการขับเคลื่อน และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จึงมีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการทุนวิจัย หรือ PMU

ด้านกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งขอให้ที่ประชุมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนกรอบวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นอภิปราย

ผู้แทนอัยการสูงสุด ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการของ สกสว. ไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรมที่พิจารณางานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม สถาบันนิติวัชร์ จึงเห็นด้วยกับข้อเสนอของสำนักงานกิจการยุติธรรมว่าควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรมโดยตรง และเห็นควรให้สำนักงานกิจการยุติธรรมทำหน้าที่ติดตามผลการดำเนินงานโครงการชุดงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ให้ข้อสังเกตในประการแรกคือ การนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติต้องเข้าใจพื้นฐานของปัญหาที่เกิดขึ้นว่าการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมาแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ระหว่างผู้ทำงานในเชิงหลักการกับผู้ทำงานฝ่ายปฏิบัติค่อนข้างแยกส่วนกัน กล่าวคือ ผู้ทำงานด้านวิชาการไม่รู้งานของฝ่ายปฏิบัติ และฝ่ายปฏิบัติไม่ค่อยสนใจงานเชิงวิชาการมากนักเพราะเน้นการทำงานให้สำเร็จเป็นสำคัญ ซึ่งหากมองในมุมของการทำงานด้านโครงการวิจัยควรคำนึงถึงการทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่าย ระหว่างฝ่ายที่รู้หลักในการจัดการศึกษาเพื่อหาข้อมูลสรุป และฝ่ายที่เป็นผู้ปฏิบัติซึ่งต้องลงมือทำร่วมกัน ตัวอย่างเช่น หากจะดำเนินการในเรื่องตำรวจ ควรพิจารณาให้มีผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องตำรวจร่วมอยู่ด้วย เช่น ศาล หรืออัยการ

ข้อสังเกตประการต่อมา ในการทำงานเกี่ยวกับงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า มีผู้ที่ประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ในขณะที่คนปฏิบัติงานไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีข้อจำกัดในการสนับสนุนเชิงงบประมาณที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะ เป็นบุคลากรหรือการสร้างกลไกใหม่ ๆ ดังนั้น การทำโครงการวิจัยจะต้องเชื่อมโยงกับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณหรือการบูรณาการกับหน่วยงานที่สนับสนุน ทั้งฝ่ายนโยบายหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ

นายไพสิษฐ์ พาณิชกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สนับสนุนแนวทางที่ให้มี PMU ด้านกระบวนการยุติธรรมตามที่สำนักงานกิจการยุติธรรมเสนอ แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวข้องกับงานวิชาการว่าควรนำไปสู่การปฏิรูปหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งลักษณะของวิธีวิจัยและกระบวนการที่ผ่านมายังไม่สนับสนุนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมากนัก เพราะฉะนั้น วัตถุประสงค์ที่ใช้งานวิจัยเพื่อนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยกระทรวงยุติธรรมจะทำหน้าที่เป็น PMU นั้น อาจดำเนินการในรูปแบบงานวิจัยเชิงสถาบัน หรืองานวิจัยเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จึงเสนอการออกแบบเป็น PMU ที่ Built in เข้าไปในระบบของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะช่วยให้มีงานวิจัยที่สามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการยุติธรรมได้ในอนาคต

ประธานกรรมการ สอบถามนายนพดล เภรีฤกษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีการจัดทำงานงานวิจัยหรือไม่ โดยดำเนินการแยกส่วนออกจากสำนักงานฯ ใช่หรือไม่

ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตอบข้อซักถามของประธานกรรมการว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีการจัดทำงานงานวิจัย โดยส่วนที่รับผิดชอบในการดำเนินการได้มีการจัดตั้งเป็นมูลนิธิ การดำเนินการจะเป็นการแยกส่วนจากภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสำหรับเรื่องที่พิจารณา เห็นด้วยกับการจัดตั้ง PMU เพื่อเชื่อมโยงงานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรม และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมนำไปปฏิบัติให้เกิดผล รวมทั้งสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ผู้แทน...

ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ให้ข้อสังเกตว่า ในโอกาสที่ได้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ วช. เป้าหมายสุดท้ายโดยการจัดตั้ง PMU ด้านกระบวนการยุติธรรมตามที่สำนักงานกิจการยุติธรรมเสนอ น่าจะเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากทุกปี วช. จะมีงบประมาณเป็นแหล่งทุนสำคัญ เพียงแต่ไม่ได้มีการกำหนดโดยตรงแต่จะกำหนดไว้ในกลุ่มงานด้านความมั่นคง โดยมีประเด็นเรื่องเกี่ยวกับงานด้านกระบวนการยุติธรรมอยู่บ้าง เช่น การลดความเหลื่อมล้ำ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ดังนั้น ระหว่างทางที่จะไปสู่การจัดตั้ง PMU ด้านกระบวนการยุติธรรม ควรมีการประสานกับ วช. เกี่ยวกับประเด็นกรอบวิจัยที่อาจจะมีความสัมพันธ์กัน และถือว่าการดำเนินการต่อเนื่องตามกรอบการวิจัย จึงน่าจะเป็นการดำเนินงานช่วงระหว่างทางที่เป็น Quick Win ได้

ประธานกรรมการ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการหารือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางรวมงบประมาณทั้งหมด

มติที่ประชุม เห็นชอบให้มีการจัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการทุนวิจัย (PMU) ด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อขับเคลื่อนการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม และมอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๔.๕ การบริหารจัดการทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาด

ฝ่ายเลขานุการ ชี้แจงต่อที่ประชุมในประเด็นของปัญหาทรัพย์สินค้างในการขายทอดตลาด พบว่า ปัจจุบันกรมบังคับคดีมีทรัพย์สินรอการขายทอดตลาดค้างอยู่ในระบบจำนวนมาก โดยข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๕ มีอสังหาริมทรัพย์ค้างขายทอดตลาดเกินกว่า ๑๐ ปี ขึ้นไป มากถึงจำนวน ๑๘,๕๘๕ รายการ เป็นมูลหนี้ตามคำพิพากษา ๒๘๕,๒๕๐ ล้านบาท ราคาประเมินรวม ๒๗,๕๑๒ ล้านบาท ทั้งนี้ กรมบังคับคดีได้มีการเปิดประมูลขายทอดตลาดทรัพย์สินในแต่ละรายการมาแล้วหลายครั้ง แต่ผลปรากฏว่ายังไม่สามารถขายได้ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากข้อขัดข้องด้านตัวทรัพย์สิน อาทิ ที่ดินตาบอด อาคารชุดร้าง/ด้อยมูลค่า ที่ดินที่ถูกตักหน้าดินขาย ขาดสาธารณูปโภค นอกจากนี้ อาจเกิดข้อจำกัดจากมาตรการทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อสรรคในการบริหารจัดการเพื่อที่จะให้ทรัพย์สินที่ค้างสามารถขายทอดตลาดได้ ดังนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กรมบังคับคดี ได้ร่วมมือกับวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการสำรวจอสังหาริมทรัพย์ค้างขายทอดตลาดเพื่อพัฒนาระบบการบริหารสินทรัพย์ของกรมบังคับคดี ซึ่งจากการดำเนินงานมาเบื้องต้น ได้มีการศึกษาแนวทางจากต่างประเทศ และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ถึงแนวทางการดำเนินงาน นอกจากนี้ ได้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางที่จะทำให้ทรัพย์สินที่ค้างขายทอดตลาดสามารถขายได้ ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้นได้มีการกำหนดต้นแบบแนวทางการแก้ไขปัญหา จำนวน ๔ ต้นแบบ ได้แก่

ต้นแบบที่ ๑ การนำทรัพย์สินที่นายประกันนำมาวางเป็นหลักประกันที่ขายทอดตลาดไม่ได้ มาพัฒนาใช้ประโยชน์ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวจะมีแนวทางในการบริหารจัดการที่เป็นการเฉพาะ

ต้นแบบที่ ๒ การดำเนินการนำร่องการไกล่เกลี่ยหนี้สินเกษตรกรหรือหนี้สินที่เป็นที่ดินที่สามารถพัฒนาเพื่อการเกษตร

ต้นแบบที่ ๓ การดำเนินการนำห้องชุดร้างหรือห้องชุดด้อยมูลค่ามาเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย

ต้นแบบที่ ๔ การนำทรัพย์สินที่อาจสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดมูลค่ามาใช้ประโยชน์เพื่อชำระหนี้ต่อไป

ในการนี้...

ในการนี้ จึงนำเสนอคณะกรรมการเพื่อโปรดพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแนวทาง และเห็นความชอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการ โดยเป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้โปรดพิจารณาขอหมายแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพย์สิน ขยายทอดตลาดต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า ในเรื่องดังกล่าว นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานในทุกมิติของงาน กระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะกรมบังคับคดีเนื่องจากเป็นมิติด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีการผลักดันเรื่องของหนี้สินทั้งใน ส่วนของเจ้าหนี้และลูกหนี้ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการไกล่เกลี่ย เนื่องจากมีการจัดงานมหกรรม ไกล่เกลี่ยที่กรมบังคับคดีได้ดำเนินการที่ผ่านมา ซึ่งมีตัวเลขสถิติเกี่ยวกับผู้ขอไกล่เกลี่ย จำนวนการไกล่เกลี่ย ที่สำเร็จในชั้นภายหลังคำพิพากษา มีข้อมูลการลดค่าใช้จ่ายทั้งในส่วนคู่กรณีที่เป็นลูกความ ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าว ควรนำไปวิเคราะห์เพื่อให้เห็นสถานการณ์ปัจจุบันว่าหลังจากมีการจัดงานไกล่เกลี่ย การผลักดันทรัพย์สิน ในกรณีนี้ สามารถเป็นแบบอย่างที่สามารถมองเห็นผลสำเร็จ และการส่งต่อไปยังศาลยุติธรรม และแนวทางการดำเนินงานที่เหลือมีอะไรบ้าง

ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเรื่องทรัพย์สิน ค้าง ในส่วนของศาลยุติธรรมมีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจนในการพิพากษาคดี เมื่อบังคับคดีแล้ว หากมีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ หรือคัดค้านการขาย ซึ่งในส่วนนี้ศาลยุติธรรมจะมีการเร่งรัดการพิจารณาคดี แต่ในส่วนของการระบายทรัพย์สินจะเป็นหน้าที่ของกรมบังคับคดี แนวโน้มในการพิจารณาเมื่อเข้าสู่ศาล จะพิจารณาเร่งรัดในแนวทางเสนอการขายให้มีการจำหน่ายที่ง่ายขึ้น

ว่าที่พันตรี ดร.สมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม ให้ความเห็นและข้อสังเกตว่า เห็นด้วยในการเร่งรัดให้การบังคับคดีขยายทอดตลาดยุติได้อย่างรวดเร็วขึ้น เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการบังคับคดีมีหลายกรณี ใช้เวลาเป็น ๑๐ ปี ยังไม่สามารถขายได้ ด้วยปัญหาของสภาพทรัพย์สินหรือกระบวนการบังคับคดีที่มีการคัดค้านโต้แย้งกันค่อนข้างมาก ถึงแม้ว่ากฎหมายจะมีการแก้ไขให้การคัดค้านและการเพิกถอนกระบวนการขายกระทำได้อย่างยิ่งยั้ง แต่ความสัมฤทธิ์ผลในการขายทอดตลาด ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะฉะนั้น กระบวนการเร่งรัดและประยุกต์ แนวทางที่ได้เสนอ ที่นำมาพัฒนาทรัพย์สินหรือหาทางใช้ทรัพย์สินด้วยวิธีการอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์จะดีกว่าเป็นไปตาม ระบบการบังคับคดีซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของกระบวนการยุติธรรมไทย ด้วยการฟ้องคดียุติลงได้ด้วยการแพ้นชนะ แต่ความสัมฤทธิ์ผล ในการบังคับคดีในปัจจุบันทำให้ประชาชนหลายคนแทบจะถอดใจ เพราะเมื่อฟ้องคดีชนะ แต่ไม่สามารถตอบใจได้ว่าชนะแล้วจะได้อะไร มีแต่เสียค่าใช้จ่าย ค่าทนายความ แต่การขายทอดตลาด กลับไม่ประสบผลสำเร็จ การสืบทรัพย์สิน ยึดทรัพย์สินกลับไม่ประสบความสำเร็จในการชดใช้หนี้ เพราะฉะนั้น ตามที่ฝ่ายเลขานุการได้เสนอเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่ควรจะต้องเร่งรัดในการบูรณาการด้วย ปัจจุบันมีภาคเอกชน หลายแห่งที่รับซื้อทรัพย์สินของหน่วยงาน ยกตัวอย่างเช่น กรณีธนาคารอาจจะจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์มารับ ประมูลซื้อทรัพย์สิน และตกแต่งซ่อมแซมใหม่ เพื่อให้สภาพทรัพย์สินมีมูลค่ามากยิ่งขึ้น และการขายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ยิ่งปล่อยระยะเวลาเนิ่นนานเท่าไร ลูกหนี้จะยังได้รับความเสียหายเรื่องดอกเบี้ยการผิดนัด ชำระดอกเบี้ยหลังจากที่พิพากษาแล้วไม่ยุติธรรม ถ้าสามารถทำให้ยุติการขายให้เร็วที่สุด จะเป็นประโยชน์ กับทางลูกหนี้ที่อาจจะได้รับความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ผู้แทนปลัดกระทรวงการคลัง ให้ข้อสังเกตใน ๔ แนวทางที่กำหนดว่า หากทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ยกตัวอย่างทรัพย์สินในประกันต้นแบบที่ ๑ กรณีนี้สามารถดำเนินการได้ แต่ถ้าในกรณีที่ ทรัพย์สินยังไม่ตกเป็นของแผ่นดินคือทรัพย์สินที่เป็นของเจ้าหนี้ ในต้นแบบที่ ๓ หรือ ต้นแบบที่ ๔ ขอให้พิจารณาว่า

วิธีการบริหารจัดการจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ เพราะการจะนำทรัพย์สินมาทดลอง จะมืองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบ อยากให้ศึกษาเพิ่มเติมให้ละเอียด ถ้าทรัพย์สินไม่ใช่ทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่เราจะเข้าไปบริหารจัดการ ทรัพย์สินนั้นแทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในวิธีการอื่น ๆ นอกจากการขายจะได้รับความยินยอมหรือไม่อย่างไร ขอให้พิจารณาให้รอบคอบ

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการดังนี้ ๑) ศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหา ทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาด เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบังคับคดี และ ๒) จัดทำคำสั่งและเสนอแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการศึกษาและพัฒนากระบวนการบังคับคดีเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาดต่อประธาน กพยช. เพื่อลงนามในคำสั่งต่อไป

๔.๖ แนวทางพัฒนาการรับรองเอกสารในประเทศไทย (โนตารีปับลิก)

ฝ่ายเลขานุการชี้แจงต่อที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการรับรองเอกสาร ในประเทศไทยหรือโนตารีปับลิก ว่าได้มีการศึกษาความเป็นมาในการจัดให้มีระบบโนตารีปับลิก เพื่อให้เป็นที่ ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะการยอมรับของศาล โดยเมื่อมีการรับรองเอกสารแล้ว ศาลจะได้ไม่ต้องไปดำเนินการตรวจสอบ หรือไต่สวนเพื่อให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา สภานายความถือเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในเรื่องนี้ เนื่องจากมีประสบการณ์เชี่ยวชาญในเรื่องของ การรับรองเอกสาร ซึ่งฝ่ายเลขานุการ โดยผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม และคณะผู้บริหารได้เข้าหารือ กับสภานายความในการยกระดับการรับรองเอกสารในประเทศไทยหรือโนตารีปับลิก เพื่อที่จะให้ เทียบเท่ากับระดับสากล ซึ่งสภานายความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรจะทำร่วมกัน และพร้อมที่จะให้ การสนับสนุนโดยจะส่งบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญมาร่วมเป็นคณะอนุกรรมการฯ เพื่อที่จะ ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้ทำการศึกษาเบื้องต้นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประการแรก การที่โนตารีปับลิกจะได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ประเทศไทยต้องมีกฎหมายรองรับในเรื่องนี้ และมี เนื้อหากฎหมายที่สามารถเทียบเคียงกับกฎหมายของต่างประเทศในทางสากล ประการที่สอง ระบบโนตารี ปับลิกต้องมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องโนตารีปับลิกที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานเทียบเคียง กับโนตารีปับลิกในระดับสากล ประการที่สาม การมีระบบการประกันความเสียหาย รวมถึงการเข้าสู่เป็นภาคี สมาชิกของสมาพันธ์โนตารีปับลิก เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ความสำเร็จ ในการยกระดับโนตารีปับลิกในระดับสากล แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะต้องผ่านกระบวนการ ศึกษาและการประสานความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อที่จะเห็นแนวทางของ การขับเคลื่อนโนตารีปับลิกในภาพรวมอย่างเป็นรูปธรรม ฝ่ายเลขานุการจึงขอให้ที่ประชุมให้ความเห็นชอบให้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการของ กพยช. ดำเนินการศึกษาในเรื่องนี้ รวมทั้งการจัดตั้ง คณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพโนตารีปับลิก

ประเด็นอภิปราย

นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา ให้ความเห็นว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นเจ้าของเรื่องนี้ จึงไม่ได้เป็นการดำเนินงานที่เริ่มจากศูนย์ และได้สอบถามว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการศึกษาข้อมูลร่างพระราชบัญญัติโนตารีปับลิก พ.ศ. ... ที่ได้ยกร่างไว้แล้วหรือไม่ ซึ่งในประเด็นดังกล่าว ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ชี้แจงว่ามีการศึกษาแล้ว

ว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม แสดงความเห็นและข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมา เพื่อพิจารณาผลักดันให้เกิดโนตารีปับลิกอย่างเป็นทางการโดยมีกฎหมายรองรับในประเทศไทย ซึ่งขณะนี้

สภานายความ...

สภาพนายความมีผู้ให้บริการเกี่ยวกับเรื่องการรับรองลายมือชื่อเรียกว่า Notarial Attorney Service ซึ่งเป็นการให้บริการทางด้านกฎหมายเท่านั้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นค่อนข้างแปลกคือ การรับรองโดยนายความของประเทศไทย หลายประเทศให้การยอมรับว่าเป็นการรับรองของสภาพนายความไทย ถือว่าเป็นการรับรองเอกสารและสามารถดำเนินการได้ แต่ในขณะเดียวกันในประเทศไทยพบว่า หน่วยงานราชการของไทยไม่ยอมรับและนายความไม่สามารถรับรองเอกสารได้ จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเห็นควรอย่างยิ่งที่จะมีการยกระดับเพื่อให้มีโนตารีพับลิคที่ถูกต้องและเป็นสากล สอดคล้องกับประเทศต่าง ๆ และที่นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ได้กล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติโนตารีพับลิค พ.ศ. ... ของกระทรวงยุติธรรม ในขณะเดียวกันมีร่างของสภาพนายความด้วย ซึ่งในอดีตเคยมีการศึกษาเรื่องนี้ โดยมีนายวัลลภ นาคบัว ได้นำเข้าไปที่ประชุมของสภาพนายความ แต่ขณะนั้นไม่ได้อยู่ในจังหวะเวลาที่เหมาะสมที่จะพิจารณาเรื่องนั้น ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ เพราะฉะนั้นการที่จะขับเคลื่อนในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการหารือกับนายกสภาพนายความแล้ว และมีแนวทางที่จะขับเคลื่อนร่วมกันถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี ทั้งนี้ ในการนำเสนอร่างเพื่อพิจารณาไม่ควรให้กระทบกับการดำเนินการที่ผ่านมา และควรเกิดหน่วยงานที่เป็นองค์กรสากลต่อไป

ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าเคยมีการศึกษาเรื่องนี้ แต่น่าจะหลายไปมาแล้ว ในการนี้อาจจะต้องศึกษาเพิ่มเติมว่าในต่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนอย่างไรบ้าง และหากมีข้อมูลเพิ่มเติมจะประสานสำนักงานกิจการยุติธรรมในการสนับสนุนข้อมูลต่าง ๆ

ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ให้ข้อมูลและข้อสังเกตว่าการดำเนินการในเรื่องนี้ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก มีปัญหาอุปสรรคทำให้ขาดความต่อเนื่องไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยหลักคิดเรื่องโนตารีพับลิค มี ๒ วิธีการ คือ ถ้าเป็นระบบของ Common Law จะทำหน้าที่ออกคำรับรองเอกสารเป็นหลัก ดังเช่นงานวิจัยที่นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ในต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาจะรับรองเอกสารเป็นหลัก แต่ในทวีปยุโรป เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศโรมาเนีย ที่เคยศึกษาดูงานนั้น สามารถเป็น Registor ได้ หมายความว่าสามารถแทนพนักงานจดทะเบียนที่ดินต่าง ๆ ได้ ส่วนนี้ในกรอบของอำนาจหน้าที่หากจะขยายนอกจากเรื่องการรับรองเอกสารซึ่งเป็นภารกิจที่สามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว บางส่วนอาจนำมาจัดรูปแบบที่เหมาะสม แต่ว่าอีกบทบาทหนึ่ง หากสามารถมีข้อเสนอประกอบในคณะอนุกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้น แม้จะยังไม่ได้ยกวางในขั้นนี้ หรือหากจะยกวางในขั้นนี้ก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยให้มีการศึกษาได้ครบถ้วน

ประธานกรรมการ ได้กล่าวในที่ประชุมว่า สุดท้ายควรจะต้องมีร่างพระราชบัญญัติโนตารีพับลิคขึ้นมา และให้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเช่นเดียวกับเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินค้างการขายทอดตลาด ตามความเห็นของที่ประชุม ส่วนขั้นตอนในการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจะดำเนินการอย่างไร

ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ชี้แจงการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจว่าชื่อที่เสนอมาเป็นเค้าโครงคำสั่ง เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณา ซึ่งเหมือนกับคณะอนุกรรมการในวาระที่แล้วก็เช่นเดียวกัน

ประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่า หากรอเสนอเข้าที่ประชุม กพยช. อีกครั้ง จะใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงให้ความเห็นชอบและให้ดำเนินการตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ เพื่อที่จะได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากสภาพนายความ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

ผู้แทนนายกสภาพนายความ ได้นำเรียนข้อมูลว่า ในเรื่องโนตารีพับลิคสภาพนายความมีข้อบังคับที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีการปรับปรุงข้อบังคับเรื่อยมา จนปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการปรับปรุงครั้งสุดท้าย และมีการผลิตนายความผู้ที่สามารถรับรองลายมือชื่อและเอกสาร ๓๙ รุ่น จำนวนมากกว่า ๑๑,๐๐๐ คน โดยในปีต่อไปจะเปิดการอบรมรุ่นที่ ๔๐ แต่ในส่วนของสภาพนายความยังไม่เป็นโนตารีพับลิคเต็มรูปแบบ เป็นเพียงแค่การรับรองลายมือชื่อและเอกสารเท่านั้น จึงเห็นด้วยที่จะมี

การร่าง...

การร่างกฎหมายเป็นกิจจะลักษณะ และฝ่ายเลขานุการได้นำเรียนประธานกรรมการว่าได้มีการเข้าพบหารือกับ นายกสภานายความ ดร.วิเชียร ชูโบไสง จึงมีความยินดีร่วมเป็นฝ่ายเลขานุการร่วมของคณะอนุกรรมการชุดนี้

มติที่ประชุม เห็นชอบ ให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการดังนี้ ๑) ศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการรับรอง เอกสารในประเทศไทย (โนตารีปับลิก) และ ๒) จัดทำคำสั่งและเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพ โนตารีปับลิกต่อประธาน กพยช. เพื่อลงนามในคำสั่งต่อไป

๔.๗ รายงานประจำปีคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ฝ่ายเลขานุการได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐ (๘) และ ๑๖ (๖) ได้กำหนดให้สำนักงานกิจการยุติธรรม จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการฯ กำกับดูแลการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการ ได้จัดทำ (ร่าง) เนื้อหารายงานประจำปีเรียบร้อยแล้ว โดยรายละเอียดเนื้อหาประกอบด้วย ๖ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ภาพรวมสถานการณ์กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดยเป็นการรวบรวมสถิติด้านการบริหารงานยุติธรรมที่สำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ (๓ ปีย้อนหลัง)

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานของ กพยช. และคณะอนุกรรมการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ภาพรวมการดำเนินงานของ กพยช. และส่วนที่ ๒ ภาพรวมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช.

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กพยช. ตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (มาตรา ๑๐)

ส่วนที่ ๔ การขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๕ ผลการดำเนินงานของฝ่ายเลขานุการ (สำนักงานกิจการยุติธรรม) เพื่อสนับสนุนภารกิจของ กพยช. ได้แก่ ๑) การพัฒนาข้อมูลและสถิติที่สำคัญต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ๒) การพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non - custodial measures) ๓) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม ๔) การขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมในมิติเชิงพื้นที่ ๕) การเชื่อมโยงข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม ๖) การพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ๗) การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑๙ และ ๘) วารสารกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๖ ภาคผนวก

โดยเสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาร่าง เนื้อหารายงานประจำปี ๒๕๖๕ หากเห็นชอบฝ่ายเลขานุการจะดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบและเห็นชอบ

ระเบียบวาระที่ ๕

เรื่องอื่นๆ

๕.๑ การเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงาน

ยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ ได้มีมติการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงานแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) โดยเห็นควรให้พิจารณาเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) เพื่อให้เกิดกลไกความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับประเทศและระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม เห็นชอบ ให้มีการเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ในการกำกับดูแลคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) เพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

๕.๒ การรับรองรายงานการประชุม กพยช.

เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ คาดว่าการประชุม กพยช. ครั้งต่อไปอาจจะเว้นช่วงระยะเวลาสักระยะหนึ่ง ซึ่งจำนวนการประชุม กพยช. ปีละ ๒ ครั้ง ถือว่ามีความเหมาะสม ดังนั้น หากฝ่ายเลขานุการมีความจำเป็นต้องดำเนินการในเรื่องที่เสนอ จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม ในครั้งนี้ โดยให้มีผลทันทีไม่ต้องรอการรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นางสาวคัทลียา แก้วอ่อน)

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวปริยานุช จริงจิตร)

ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

(นายชัยวัฒน์ ร่วงเล็ก)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

พันตำรวจโท

(พงษ์ธร ชัยญูศิริ)

เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม